

BÖLÜM 6

KÜLTÜREL FARKINDALIK VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ODAKLI ÖĞRETİM

Serkan ROL¹

GİRİŞ

20. yüzyılın sonlarından itibaren artan bir hızla gelişmekte olan bilgi ve iletişim teknolojilerinin etkisiyle uluslar, yalnızca ekonomik olarak değil aynı zamanda sosyal ve kültürel açılardan da bütünleşerek küreselleşme sürecine girmişlerdir. Ulusların ulaşmak istedikleri asıl hedef, milli gelirdeki niceliksel bir artışı ifade eden sadece ekonomik büyüme değil, tüm bireylerin yaşam kalitesini ve refahını gözetken ve toplumsal ilerlemeyi ifade eden ekonomik kalkınmadır. Dahası, yalnızca günümüz insanların ihtiyaçlarını karşılamamanın ötesinde, gelecek kuşakların da ihtiyaçlarını karşılayabilme olanağından yoksun bırakmayan bir kalkınma modeli olan sürdürülebilir kalkınma amaçlanmaktadır. Bu amaca ulaşmadaki en önemli unsur şüphesiz eğitim ve öğretim süreçlerinin yeniden yapılandırılarak kültürel farkındalık ve sürdürülebilirlik kavramlarının geleceğin yöneticileri olacak bugünün öğrencileri tarafından içselleştirilmesinin sağlanmasıdır. Bu nedenle günümüz küresel dünyasında eğitim ve öğretim süreç ve yöntemlerinin yapılandırılmasında kültürel farkındalık ve sürdürülebilirlik kavramlarına gereken önemin verilmesi kaçınılmaz hale gelmiştir.

Sürdürülebilir kalkınma için eğitim, öğrencilerin kültürel çeşitliliğe saygı göstermelerinin yanı sıra şimdiki ve gelecek nesiller için çevrenin korunması, ekonomik uygulanabilirlik ve adil bir toplum için bilinçli kararlar alma ve sorumlu davranışlar sergileme konusunda yönlendirici olacaktır (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - UNESCO, 2014). Geleceğe en iyi şekilde hazırlanan ve değişimin öncüleri olacak öğrenciler, çevreleri üzerinde olumlu bir etkiye sahip olarak geleceği etkileyebilirler. Bunun yanı sıra kültürel farkındalık

¹ Arş. Gör., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Turizm Fakültesi, serkanrol@yyu.edu.tr,
ORCID iD: 0000-0002-6423-4370

ri ve eğitimcilerin bu konularla ilgili eylemlerinden ilham alır ve motive olurlar (Chen vd., 2022). Bu nedenle turizm eğitimcilerinin ve sektör çalışanlarının gerekli bilgi ve yetkinliklere sahip olmanın yanı sıra bireysel yaşamlarında kültürel farkındalık ve sürdürülebilirliğe dikkat etmeleri önemlidir. Benzer şekilde öğrencilerin eğitim aldıkları kampüs tesisleri ve bu tesislerin uygulamaları da öğrencilere sürdürülebilirliği öğretmek için güçlü bir araç olarak kullanılabilir (Higgs & McMillan, 2006). Tesislerinin inşası, bakımı ve işletilmesi süreçlerinde olumsuz çevresel etkileri azaltmak ve olumlu sosyal etkileri arttırmak için gerekli adımlar atılmalıdır. Bu konuda 2025 yılında ülkemizde gerçekleşen önemli bir gelişme, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından “Binalar ile Yerleşmeler İçin Yeşil Sertifika Yönetmeliği” çerçevesinde oluşturulan Yeşil Sertifika Sistemi ile söz konusu Yönetmelik ekinde yer alan *Yeşil Sertifika Bina Değerlendirme Kılavuzu* ve *Yeşil Sertifika Yerleşme Değerlendirme Kılavuzu*’nun lisans ve yüksek lisans eğitim müfredat çalışmalarında değerlendirmeye alınmasının uygun olduğu kararının alınmış olmasıdır.

Öğrenciler, çevreyi koruma veya muhafaza etmenin ötesinde bir anlayışla sürdürülebilirliği, kültürel farklılıkları bilmenin ötesinde bir anlayışla kültürel farkındalığı bütünsel olarak öğrenmeleri gerekmektedir. Ayrıca öğrenciler, pozisyonları ne olursa olsun bu kavramları kariyerlerine uygulayabilmeli ve herhangi bir durumda hayata geçirebilmelidirler (Millar & Park, 2013). Yarının turizm liderleri olacak öğrenciler, diğer insanların duygularını ciddiye almayı ve şimdiki ve gelecek nesillerin haklarına karşı saygılı davranmayı öğrenmelidirler. Bununla birlikte öğrenciler; kültürleri, toplulukları, onların mekânlarını ve kültürel miraslarını kâr amacıyla sömürülen metalar olarak değil, tüm insanlık için büyük bir anlam ifade eden değerler olarak görebilmelidirler (Caton, 2014).

KAYNAKLAR

- Ab Wahab, M. (2021). Is an unsustainability environmentally unethical? Ethics orientation, environmental sustainability engagement and performance. *Journal of Cleaner Production*, 294, 126240. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2021.126240>
- Akın, O. (2021). Investigating the role of cultural awareness in a multicultural business environment: A case study based on Turkish and British markets. *Ege Academic Review*, 21(3), 193-211.
- Allport, G. W. (1966). *The nature of prejudice* (4. Ed.). Addison-Wesley.
- Appleton, N. (1977). Cultural Awareness and the Claim to Knowledge. *Journal of Thought*, 12(3), 235-244.
- Arrobas, F., Ferreira, J., Brito-Henriques, E., & Fernandes, A. (2020). Measuring tourism and environmental sciences students' attitudes towards sustainable tourism. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 27, 100273.
- Barber, N., Deale, C., & Goodman, R. (2011) Environmental sustainability in the hospitality management curriculum: Perspectives from three groups of stakeholders, *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 23(1), 6-17. <https://doi.org/10.1080/10963758.2011.10696994>
- Benckendorff, P., & Moscardo, G. (2015), Education for sustainability futures. In Gianna Moscardo

- & Pierre Benckendorff (Eds.), *Education for Sustainability in Tourism* (pp. 271-283). Springer.
- Benckendorff, P., Moscardo, G., & Murphy, L. (2012). Environmental attitudes of Generation Y students: Foundations for sustainability education in tourism. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 12(1), 44-69.
- Berjozkina, G., & Melanthiou, Y. (2021). Is tourism and hospitality education supporting sustainability?. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 13(6), 744-753. <https://doi.org/10.1108/WHATT-07-2021-0101>
- Biedenweg, K., Monroe, M. C., & Oxarart, A. (2013). The importance of teaching ethics of sustainability. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 14(1), 6-14.
- Bohman, D. M., & Borglin, G. (2014). Student exchange for nursing students: Does it raise cultural awareness? A descriptive, qualitative study. *Nurse Education in Practice*, 14(3), 259-264.
- Brainee, H. J. (2024). Investigating the impact of cultural awareness on language learners' motivation and proficiency. *Journal of Gender, Culture and Society*, 4(1), 29-38.
- Cambridge Dictionary, (2025). Sustainability. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/sustainability> (Erişim Tarihi: 15.08.2025)
- Caton, K. (2014). Underdisciplinarity: Where are the humanities in tourism education?. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 15, 24-33.
- Chen, M., Pei, T., Jeronen, E., Wang, Z., & Xu, L. (2022). Teaching and learning methods for promoting sustainability in tourism education. *Sustainability*, 14(21), 14592. <https://doi.org/10.3390/su142114592>
- Chen, Y. S., & Wu, S. T. (2022). A case study of sustainable hospitality education relating to food waste from the perspective of transformative learning theory. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 30, 100372.
- Constantin, E. C., Cohen-Vida, M. I., & Popescu, A. V. (2015). Developing cultural awareness. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 191, 696-699. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.04.228>
- Cotterell, D., Hales, R., Arcodia, C., & Ferreira, J. A. (2019). Overcommitted to tourism and under committed to sustainability: the urgency of teaching "strong sustainability" in tourism courses. *Journal of Sustainable Tourism*, 1-21. <https://doi.org/10.1080/09669582.2018.1545777>
- Deale, C., & Barber, N. (2012) How important is sustainability education to hospitality programs?, *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 12(2), 165-187. <https://doi.org/10.1080/15313220.2012.678211>
- Eskici, G. Y. (2023). Sustainability and its reflection on education. *International e-Journal of Educational Studies*, 7(15), 884-894. <https://doi.org/10.31458/iejes.1341475>
- Farsari, I. (2022). Pedagogy for sustainable tourism: reflections on the curriculum space of a master programme in Sweden. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 22(1), 6-35. <https://doi.org/10.1080/15313220.2021.1978127>
- Gordon, S., & Thomas, I. (2018). 'The learning sticks': Reflections on a case study of role-playing for sustainability. *Environmental Education Research*, 24(2), 172-190. <https://doi.org/10.1080/13504622.2016.1190959>
- GSTC. (2025). What is Sustainable Tourism?. <https://www.gstc.org/what-is-sustainable-tourism/#:~:text=Sustainable%20tourism%20is%20defined%20by,the%20environment%20and%20host%20communities.%E2%80%9D> (Erişim Tarihi: 13.08.2025)
- Higgs, A. L., & McMillan, V. M., (2006). Teaching through modeling: Four schools' experiences in sustainability education. *The Journal of Environmental Education*, 38(1), 39-53.
- Hultsjö, S., Bachrach-Lindström, M., Safipour, J., & Hadziabdic, E. (2019). Cultural awareness requires more than theoretical education-Nursing students' experiences. *Nurse Education in Practice*, 39, 73-79.
- Indrianto, A. T. L., Oktavio, A., Azmi, A., Abdullah, A., Isa, N. M., Adityaji, R., & Subadi, L. C. (2024). Exploration of the teaching and learning model using the design thinking method in developing community-based tourism. *Revista De Gestão Social E Ambiental*, 18(1), 1-17. <https://doi.org/10.24857/rgsa.v18n1-061>
- Jamal, T., Taillon, J., & Dredge, D. (2011). Sustainable tourism pedagogy and academic-commu-

- nity collaboration: A progressive service-learning approach. *Tourism and Hospitality Research*, 11(2), 133-147. <https://doi.org/10.1057/thr.2011.3>
- Kamila, K., Wilujeng, I., Jumadi, J., & Ungirwalu, S. Y. (2024). Analysis of Integrating Local potential in science learning and its effect on 21st century skills and student cultural awareness: Literature review. *Jurnal Penelitian Pendidikan IPA*, 10(5), 223-233. <https://doi.org/10.29303/jppipa.v10i5.6485>
- Leal Filho, W., Raath, S., Lazzarini, B., Vargas, V. R., de Souza, L., Anholon, R., ... & Orlovic, V. L. (2018). The role of transformation in learning and education for sustainability. *Journal of Cleaner Production*, 199, 286-295.
- McGrath, G. M., Lockstone-Binney, L., Ong, F., Wilson-Evered, E., Blaer, M., & Whitelaw, P. (2020). Teaching sustainability in tourism education: A teaching simulation. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(5), 795-812. <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1791892>
- Millar, M., & Park, S. Y. (2013). Sustainability in hospitality education: The industry's perspective and implications for curriculum. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 25(2), 80-88. <https://doi.org/10.1080/10963758.2013.805090>
- Mínguez, C., Martínez-Hernández, C., & Yubero, C. (2021). Higher education and the sustainable tourism pedagogy: Are tourism students ready to lead change in the post pandemic era?. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 29, 100329. <https://doi.org/10.1016/j.jhlste.2021.100329>
- OECD. (2018). The future of education and skills Education 2030. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2018/06/the-future-of-education-and-skills_5424dd26/54ac7020-en.pdf (Erişim Tarihi: 10.08.2025)
- Oxford-review. (2025). Cultural awareness – Definition and Explanation. <https://oxford-review.com/the-oxford-review-dei-diversity-equity-and-inclusion-dictionary/cultural-awareness-definition-and-explanation/> (Erişim Tarihi: 09.08.2025)
- Quappe, S., & Cantatore, G. (2005). What is cultural awareness, anyway? How do I build it. *Culturo-sity.com*, 1-3.
- Rauch, F. (2002) The potential of education for sustainable development for reform in schools. *Environmental Education Research*, 8(1), 43-51. <https://doi.org/10.1080/13504620120109646>
- Rissanen, I., Kuusisto, E., & Kuusisto, A. (2016). Developing teachers' intercultural sensitivity: Case study on a pilot course in Finnish teacher education. *Teaching and Teacher Education*, 59, 446-456. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2016.07.018>
- Rodríguez-Díaz, B., & Pulido-Fernández, J. I. (2019). Sustainability as a key factor in tourism competitiveness: A global analysis. *Sustainability*, 12(1), 1-19.
- Rowe, D., Gentile, S. J., & Clevey, L. (2015). The US partnership for education for sustainable development: Progress and challenges ahead. *Applied Environmental Education & Communication*, 14(2), 112-120.
- Shepherd, S. M. (2019). Cultural awareness workshops: Limitations and practical consequences. *BMC medical education*, 19(1), 14.
- Shrivastava, P. (2010). Pedagogy of passion for sustainability. *Academy of Management Learning & Education*, 9(3), 443-455.
- Solís-Radilla, M. M., Hernández-Lobato, L., Callarisa-Fiol, L. J., & Pastor-Durán, H. T. (2019). The Importance of Sustainability in the Loyalty to a Tourist Destination through the Management of Expectations and Experiences. *Sustainability*, 11(15), 1-23.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2025). Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ve Göstergeleri. <http://www.surdurulebilirlikalkinma.gov.tr/wp-content/uploads/2021/02/SKA-ve-Gostergeleri-Kapak-Birlestirilmis.pdf> (Erişim Tarihi: 15.08.2025)
- Tomalin, B., & Stempleski, S. (2013). *Cultural awareness*. Oxford University Press.
- Torelli, R. (2021). Sustainability, responsibility and ethics: different concepts for a single path. *Social Responsibility Journal*, 17(5), 719-739. <https://doi.org/10.1108/SRJ-03-2020-0081>
- Tourism For SDGs. (2025). What are the SDGs. <https://tourism4sdgs.org/tourism-for-sdgs/what-are-the-sdgs/> (Erişim Tarihi: 15.08.2025)

- UNEP. (2025). What is Sustainable Development? <https://www.unep.org/frequently-asked-questions#:~:text=What%20is%20Sustainable%20Development%3F,social%20equity%2C%20and%20environmental%20protection.> (Erişim Tarihi: 15.08.2025)
- UNESCO. (2014). UNESCO roadmap for implementing the Global Action Programme on Education for Sustainable Development. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: Fransa.
- UNESCO. (2022). Berlin Declaration on Education for Sustainable Development. Paris: UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381228> (Erişim Tarihi: 10.08.2025)
- UNESCO. (2025). What you need to know about education for sustainable development. <https://www.unesco.org/en/sustainable-development/education/need-know> (Erişim Tarihi: 15.08.2025)
- United Nations. (2025). Sustainability. <https://www.un.org/en/academic-impact/sustainability> (Erişim Tarihi: 15.08.2025)
- UNWTO. (2025). Sustainable development. <https://www.untourism.int/sustainable-development> (Erişim Tarihi: 15.08.2025)
- US Partnership. (2009). US Partnership for Education for Sustainable Development, National Education for Sustainability K-12 Student Learning Standards Version 3 – September 2009.
- Van De Wetering, J., Leijten, P., Spitzer, J., & Thomaes, S. (2022). Does environmental education benefit environmental outcomes in children and adolescents? A meta-analysis. *Journal of Environmental Psychology*, 81, 101782.
- Vatalis, K. I. (2017). Training sustainability through role playing in higher education. *Progress in Industrial Ecology, an International Journal*, 11(4), 361-372.
- Wang, J., Ayres, H., & Huyton, J. (2010). Is tourism education meeting the needs of the tourism industry? An Australian case study. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 22(1), 8-14.
- Zhang, H., Cho, T., Wang, H., & Ge, Q. (2018). The influence of cross-cultural awareness and tourist experience on authenticity, tourist satisfaction and acculturation in World Cultural Heritage Sites of Korea. *Sustainability*, 10(4), 1-14. <https://doi.org/10.3390/su10040927>
- Zhang, X., & Tavitiyaman, P. (2022). Sustainability courses in hospitality and tourism higher education: Perspectives from industry practitioners and students. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 31, 100393. <https://doi.org/10.1016/j.jhlste.2022.100393>